Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 69. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го КВІТНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 12, 1955. No. 69. VOL. LXII.

ГУВЕРОВА КОМІСІЯ ЗА ЗОРГАНІЗУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЙНОГО СУДУ

КОМІСІЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОННОЇ ЧАСТИНИ УРЯДУ ПРОПОНУЄ СУД ДЛЯ СПРАВ ТОРГІВЛІ, ПРАЦІ І ПОДАТКІВ, ЩОБ ВІН СЛІДИВ ЗА НАДУЖИТТЯМ В ЦИХ ДІЛЯНКАХ

Вашингтон. — Комісія для організації виконної частини уряду ЗДА, яку очолює бувший президент Герберт Гувер, подала дальшу частину звіту Конгресові, і в цьому звіті пропонує зорганізувати окремий адміністраційний суд ЗДА, який займався б правними справами, які відносяться до податків, праці і торгівлі. Ця пропозиція містить в собі багато цесностей і спірних пунктів, що сам голова цієї комісії Герберт Гувер і п'ять інших її членів не голосували за всіми її пунктами, тільки вирішили вислати свої вняски до Конгресу, щоб Конгрес їх вирішував. Головна ціль пропозицій Комісії Гувера — це те, щоб відділити чисто правничі функції державних аґенцій від адміністраційних і таким способом дати населенню більшу опіку перед надужиттями влади". Коли б здійснилися пропозиції цієї комісії, тоді зменшилася б також і бюрократія теперішніх урядових аґенцій. Пропозиції Комісії Гувера відносяться до більше як п'ятидесятьох аґенцій, в яких працюють 7,000 правників. Це зовсім нова пропозиція в справі відділення адміністраційної дії аґенцій від правничої, і вона поділяється на три частини. Податкова частина перебрала б функції Суду для справ податків, і була б відділена від виконної частини уряду, та приділена до судової частини влади. Торговельна частина перейняла б функції тих аґенцій, які досі займалися торговельно-правничими справами, а секція праці відобрала б правничі функції дотеперішньої Краєвої Ради для робітничих відносин. Гуверова Комісія ствердила, що досі надто багато правників було затруднених в виконних урядових аґенціях, і так наприклад в департаменті оборони були затруднені 1,300 цивільних осіб і 3,100 віськ. персоналу, який займається чисто правничими справами. Подібно діється і в інших департаментах. Згідно з пропозицією Комісії Гувера, ті всі функції мав би перейняти новозорганізований адміністраційний суд. Тим способом зменшилося б число урядовців, і заощадилося б багато мільйонів долярів. Відділення правничих справ від державної адміністрації дало б громадянству можливість справедливішого вирішування сумнівних справ в ділянці податків, торгівлі та праці.

Президент плянує зорганізувати Раду Цивільної оборони

Вашингтон. — Президент Айзенгавер мав покликати до життя Раду Цивільної Оборони, яка мала б координувати дії протилетунської оборони країни всіх тих аґенцій, які займаються цією справою. З Білого Дому повідомляють, що внесок на зорганізування цієї Ради вийшов від адміністратора Цивільної Оборони Вела Пітерсона. Досі справою Цивільної Оборони країни займаються всі десять департаментів, а крім того ще й такі аґенції мали б вислати своїх представників до новозорганізованої Ради Цивільної Оборони: Комісія Атомової Енерґії, Уряд Оборонної Мобілізації, Фінансова Будівельна Аґенція, Федеральна Комісія електричної енерґії і Адміністрація Ветеранів. Нова Рада Цивільної Оборони буде координувати працю всіх десяти департаментів та тих аґенцій, які також займаються справою цивільної оборони.

Американці відсвяткували Великдень під час прекрасної погоди

Ню Йорк, Н. Й. — Цьогорічний Великдень припав на найтепліший досі день в цьому році, в якому панувала прекрасна погода, що вможливила населенню ЗДА якнайкраще відсвяткувати це свято Христового Воскресення. В Ню Йорку дійсьла була температура до 77,8 ступня, що є рекордовою теплотою в цьому дні від 1889 року, коли температура 10 квітня дійшла була до 80 ступнів Фаренгайта. Рух на залізницях, летунських лініях і автострадах був також рекордовий. В Ню Йорку, в так званій Великодній параді, яка відбувається по П'ятій евеню від 46 до 56 вулиць, взяло участь рекордове число присутніх, бо коло двох мільйонів осіб, на пів мільйона більше, як минулого року. Між учасниками цієї паради, ціллю якої є показати найновішу моду строїв, було багато туристів, які прибули до Ню Йорку з різних стейтів ЗДА. Часописи підкреслюють, що цього року мало було чоловіків в циліндрах і в фраках. В катедрі св. Патрика брали участь в Богослужбах понад 50,000 осіб. В протестантській катедрі св. Йоана в одному Богослуженні взяли участь 8,000 вірних. Багато нюйоркчан виїхало над море, або виповнили міські парки та ботанічні городи і зоопарки.

В АМЕРИЦІ

● **Ню Йорк** у 1956 році буде господарем на міжнародній торговельній виставці. Ця виставка має відбутися в новому Колісею, будову якого закінчать в березні 1956 року. В цій справі вже відбулися наради з представниками 28 держав та стейтовим представником департаменту торгівлі. Виставка триватиме від 28 квітня до 12 травня 1956 року, і на ній виставлені будуть мануфактурні товари.

● **Під час останньої проби** атомової зброї в стейті Невада спущено з висоти шість парашутів, щоб випробувати, як діє радіоактивність на матерію, з якої зроблені парашути. Ці парашути досі ще не знайдено. Для людей небезпеки вони не становлять, бо їхня радіоактивність впродовж 24-ох годин зменшиться на 50 відсотків.

● **В Пентаґоні,** де працюють 30,000 службовців для оборони країни, щодня відбуваються католицькі, протестантські та жидівські богослуження, в яких беруть участь генерали, адмірали, вояки і цивільні службовці. В Великодню П'ятницю, згідно з зарядженням секретаря оборони Вилсона, відбулися окремі богослуження для осіб християнських віровизнань.

● **Бувший демократичний** кандидат на президента ЗДА, Адлей Е. Стівенсон, 18 квітня вилетить в одномісячну подорож до Африки, де відвідає Кенію, Уґанду, Бельгійське Конґо, Родезію та Золоте Узбережжя. Із Стівенсоном поїде і його помічник із адвокатської фірми Вільям МекКормік.

● **Президент Айзенгавер** дістане 5 травня цього року почесне відзначення Роберта С. Аббота за „поширення демократичних ідеалів у цій країні і в цілому світі". Цю нагороду передасть президентові видавець негритянського щоденника „Ди Шикаґо Дефендер" — Джан Г. Сенґстейк.

● **Комісія Атомової Енерґії** повідомляє, що чотири приватні групи будують у стейтах: Іллиной, Массачюсетс, Мічіґен і Небраска атомові електрівні, які продукуватимуть 455,000 кіловатів енерґії. Ці електрівні коштуватимуть 150 мільйонів долярів. Дев'ятсот відсотків коштів мають дати приватні фірми.

ГРОМАДЯНСТВО НЮ ЙОРКУ ВШАНУВАЛО 40-РІЧЧЯ ВИСТУПУ УСУСУСІВ

Ню Йорк. — Вчора, в Квітну Неділю, українське громадянство цієї світової метрополії вшанувало 40-ві роковини виступу Українських Січових Стрільців, включають цим у відповідні святкування в цілій країні. Святкування відбулося заходами місцевого відділу Все-Американського Громадського Комітету для відзначення цих роковин, складеного в першу чергу з комбатантських організацій. Святкування складалось з трьох частин: Панахид за поляглих та померших Усусусів, що їх відправлено попередньої неділі в місцевих українських католицьких і православній церквах, Ювілейної Академії, що відбулася минулої неділі пополудні в залі Фешин Інституту, та Зустрічі громадянства з Усусусами, що відбулася того самого дня ввечорі в залі Нар. Дому.

Найбільш хвилююча була Ювілейна Академія, яку започаткував вхід б. Усусусів на залю. Представник Комітету, що влаштовував імпрезу, сотник д-р Іван Козак, зголосив прихавому на залі отаманові Усусусів д-рові Никифорові Гірнякові звіт, називаючи комбатантські організації, які прийшли вшанувати Усусусів, передаючи їм великий кіш квітів. Уставлений перед сценою хор „Думка" під диригентурою Ол. Микитюка відспівав у тому часі пісню „Ой у лузі червона калина", а після того американський і український національні гимни. Академію відкрив коротким словом голова Комітету, генерального штабу полковник Аркадій Валійський, після чого відбулася найбільш хвилююча точка імпрези — Апель Поляглих, в приявності представників місцевого посту американсько-українських ветеранів в уніформах Американської Армії та з американськими і ветерансько-українськими прапорами, а також прапорами молодечих організацій. Після прочитання апелю полковником Валійським, на тлі легкої мелодії „Журавлів", яку співав хор „Думка", оддано салют для Поляглих відіграв на сурмі представник американських ветеранів. Святочна промова проф. Володимира Дорошенка, кол. члена Союзу Визволення України та почесного члена Братства Усусусів, закінчила першу частину Академії, на якій, крім приявних 56 б. Усусусів з їхніми отаманами д-ром Рожанковським і д-ром Гірняком, був приявний президент УНР в екзилі — д-р Степан Витвицький, ген. Армії УНР Олександер Загродський та інші.

В концертовій частині Академії виступав хор „Думка", виконавши цілий ряд стрілецьких пісень, та соліст-бас Володимир Баранський теж зі стрілецькими піснями. Солістами в хорі були д-р Граб та Е. Чорній. Хорові акомпанювала на фортепіяні п. Леся Вахнянин-Куриленко, а п. Бранському акомпанював п. Б. Перфецький з Філядельфії. Декоративне оформлення сцени виконав п. М. Радиш.

Другу частину ювілейних святкувань того дня, зустріч з Усусусами, відкрив знову ж голова Комітету полк. А. Валійський, передаючи провід зустрічі ред. Вас. Мудрому. Прийняття благословив о. протоігумен Коґут. Ред. Мудрий в першу чергу представив членів Комітету, який влаштував Ювілей та назвав майже два десятки організацій, які вислали на цю зустріч своїх представників. Після вечері промовляли, вітаючи Усусусів від репрезентованих ними організацій: проф. Палиїв прочитав письмовий привіт від президента УНР — д-ра Витвицького, д-р М. Прокоп вітав від Закордонного Представництва УГВР, п. Д. Галичин від УКК, адв. М. Пізнак від УНС, а дальше промовляли: п-ні Шепарович, д-р Вол. Галан, полк. Долинський, п. А. Батюк, п-ні Пелешок, п. Р. Петріна, п. Несторук (від б. вояків УПА), сот. Зілинський, п. С. Литвиненко, д-р Сушків, о. протоігумен Коґут, д-р Вол. Калина, д-р В. Витвицький, інж. Богачевський та інші. Від Усусусів дякував громадянству за зустріч отаман д-р Рожанковський і на закінчення п. Д. Галичин, окремо згадуючи двох померлих в Америці Усусусів, композитора Михайла Гайворонського та д-ра Луку Мишуґу, яких вшановано вставанням з місць. Окремо вшановано приявних на гостині стрілецьких співців, редакторів Р. Купчинського і Лева Лепкого та опісля проф. Вол. Дорошенка.

Філаделфія дає гарний приклад єдности

Філаделфія. — З ініціятиви Товариства бувших вояків УПА і під протекторатом Філії Українського Конгресового Комітету всі громадські організації міста Філаделфії: Об'єднання б. Вояків України в Америці, Братство кол. Вояків 1 УД УНА, Т-во б. Вояків УПА, Пласт, СУМА, Самопоміч, Учительська Громада, Спортове Т-во „Тризуб", Союз Гетьманців Державників, ООЧСУ, ПАБНА — влаштували в неділю дня 10 квітня ц. р. академію присвячену п'ятим роковинам смерти ген. хорунжого Тараса Чупринки, командира Української Повстанчої Армії, весь дохід з якої призначено на українських інвалідів. Програма була дібрана змістово і виконана по мистецьки. Про сл. п. Шухевича-Чупринку, його чини, як і про вимоги поставлені провідником вояцької України українській еміґрації в усіх країнах світу говорив у своїй промові ред. Богдан Кравців. Мішаний квартет „Бандура" з Ню Йорку в складі — Галина Хмула, Христя Карпевич, Володимир Юркевич і Роман Левицький виступили двічі, співаючи під акомпаніямент бандур низку народних, стрілецьких і повстанських пісень. Виступи квартету нагороджувала численно зібрана публіка рясними оплесками. Так же гаряче оплескували присутні деклямацію відомого театрального діяча Богдана Паздрія і гру на скрипках нашого віртуоза Ярослава Миґаснюка, який виступив із творами Баха і Шопена. Театральна трупа молодих під кер. В. Шашаровського виконала збірну рецитацію поеми М. Босслава „Хай путь спасенна Вам свята". Закінчив Академію виконання низки патріотичних пісень філадельфійський катедральний хор під проводом М. Добоша. Акомпанювала п. Л. Бульба.

Гості-спортовці — морально перемогли

Минулої суботи і неділі, — крім багатьох інших імпрез, українське громадянство мало спортову сенсацію: гостинні футбольні змагання Спортового Товариства „Україна" з Монтреалю, Канада, із спортовими дружинами „Тризуб" у Філаделфії та „Січ" в Елизабет. Змагання з „Тризубом" відбулось в суботу, 9-го квітня, з вислідом 1:3 в користь „Тризуба", а в Елизабет змагання відбулися в неділю, 10 квітня, з вислідом 2:0 в користь „Січі". Проте, моральна перемога була, заслужено спортовців, в першу чергу по боці гостей, які виявились дуже завзятими суперниками та гарними спортовцями. Овидом змаганням приглядались великі маси народу, а з тих змагань та побуту гостей-спортовців відбулось дуже теплі та щирі прийняття і товариські зустрічі. В Елизабет вітав гостей-спортовців місцевий громадянин, головний касир Українського Народного Союзу п. Роман Слободян, а у Філадельфії вітав їх д-р В. Галан. Подробиці — в дальших повідомленнях.

МОСКВА УНЕВАЖНЮЄ СОЮЗНИЦЬКІ ДОГОВОРИ З АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ

Москва. — Совєтський уряд проголосив заяву у справі своїх договорів з Англією і Францією. Перша точка тієї заяви торкається англо-совєтського договору з 26-го травня 1942 року, в якому обидві держави погодились приймати спільні заходи, щоб перешкодити можливості відновлення нової німецької агресії і не вступати в ніякі коаліції, звернені проти одної з договірних сторін. Подібно французько-совєтський договір з 10 грудня 1944 року, про який совєтська заява говорить у своїй другій точці, зобов'язував обидві сторони приймати всі потрібні міри проти можливої нової загрози німецької агресії і не вступати в союзи, ворожі одній із договірних держав. Совєтський уряд стверджує, що Паризький договір про ремілітаризацію Західньої Німеччини, що його підписали Англія і Франція та ратифікували англійський і французький парляменти, є суперечний з названими вгорі союзницькими договорами Москви, Англії і Франції. Тому совєтський уряд, мовляв, стверджуючи порушення Англією і Францією своїх союзницьких зобов'язань у відношенні до СССР, передав Президії Верховного Совєту внесення на уневажнення тих союзницьких договорів. — Однаково в Лондоні, як Парижі той совєтський хід, що ним Москва зрештою погрожувала своїми нотами з грудня мин. року і лютого та березня ц. р., не викликав ніякого враження, трактований, як просто один із тактичних виступів у холодній війні. Преса звертає увагу, що Молотов два дні перед отим актом вислав дуже ввічливу ґратуляційну депешу Ідснові.

Нема гострої небезпеки війни біля Формози

Вашингтон. — Військовий секретар Роберт Т. Стівенс, вернувшись з інспекційної подорожі до Формози, заявив після свого повороту до Вашинґтону, що він не вірить, щоб китайські комуністи задумували заатакувати в найближчій будучині прибережні острови в протоці Формози. Стівенс був також в Японії і Південній Кореї, а також відвідав американську базу на Окінаві, був у Гонґ Конґу. На Формозі він перевів наради з націонал-китайськими військовими й цивільними чинниками. Він з признанням висловився про великий поступ в поправі господарської ситуації на Формозі, що сталося завдяки видатній допомозі ЗДА. Стівенс висловив своє глибоке переконання, що на випадок заатакування комуністами островів під володінням Чіян Кай-шека, націоналкитайські збройні сили виявлять успішний спротив. Зрештою, що торкається можливости війни в протоці Формози, то остаточна відповідь на це питання може прийти тільки від комуністів, — заявив Роберт Стівенс. Його привітали на летовищі у Вашингтоні висші службовики військового секретаріяту, а також командант наземних американських військ генерал Метью Ріджвей. Заява військового секретаря Стівенса покривається — зауважують американські часописи — з минулотижневою заявою адмірала Редфорда, шефа об'єднаних американських штабів, який зізнавав на тайному засіданні сенатської військової комісії. Водночас віце-адмірал Прайд, командант 7-ої американської флоти, прибувши до порту Кеелунґ на Формозі, заявив, що Сьома флота може справитись з кожною боєвою ситуацією, яка настала б у тому районі.

Лисіков вернувся до Совєтів

Берлін. — 17-річний Валерій Лисіков, син совєтського полковника, дня 18 березня ц. р. втік від своїх батьків із східньої зони Берліну і зголосився до американців. Коли 26 березня за порозумінням між американцями й большевиками відбулась у західньому Берліні зустріч молодого Лисікова з його батьками, він не захотів вертатися. Наступного дня перевезено його до Франкфурту. Тому, що совєтське радіо повторило оскарження, що його зробив у своїй ноті Молотов, що молодий Лисіков вагався вже під час зустрічі з батьками, чи має вертатися, чи ні, а фактичною причиною його втечі на Захід була погана нота з математики, яку дістав був у школі, — берлінська радіостація Голосу Америки запропонувала йому заявитися в цій справі в рямцях передачі тієї радіостації до молоді. Валерій Лисіков спершу погодився, але потім, коли прийшлось наґрати на плиту його заяву, він відмовився, буцімто з остраху перед наслідками для його батька. Це було з початком ц. м. А знову через день він заявив несподівано, що він думає, що московське радіо було правильне. Тоді американці, прийшовши до переконання, що Лисіков дійсно вагається і не має великої охоти виїхати до Америки, тим більше, що його очевидячки не сподобалось, що в Америці піде до школи, — зааранжували в суботу 9 квітня нове його побачення з його батьками. Після того побачення, Валерій Лисіков, заявивши, що хоче вертатися з батьками, від'їхав з ними до Східнього Берліну. Американці перестерігали його, що він може важко заплатити за свою ескападу, але Лисіков відповів, що він не боїться, бо думає, що його стрінуть, як героя. Представник американців заявив на це: „Сподіваймося, що він має рацію".

Валерій Лисіков, висловивши бажання вернутися знову у совєтську зону, залишає разом із своїми батьками американську головну квартиру в Берліні.

ПАПА ЗАКЛИКАЄ ДО РОЗЗБРОЄННЯ

ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НЕБЕЗПЕКОЮ РАДІО-АКТИВНОЇ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ. — СЛАВИТЬ ОСЯГИ НАУКИ

Рим. — Папа Пій XII, даючи своє благословенство „урбі ет орбі" (містові і світові) з нагоди Воскресення Христового, закликав великі держави до переведення міжнародніх переговорів, які довели б до „ступневого роззброєння" або, щонайменше, до осягнення взаємного порозуміння між існуючими державними бльоками. Більша частина його Великодньої промови торкалася надій і остраху, зв'язаних з сучасною атомовою епохою. Папа вперше з усіх своїх промов заторкнув докладніше зусилля учених та вказав на конечність заповнити тривкий мир і безпеку людства саме завдяки новим науковим винаходам. Він натякнув виразно на недавню побудову першого американського підводного човна („Навтілюс"), гнаного атомовою енерґією, і поблагословив те діло, що призначене не для нищення людей. Звернення Папи, яке розпочинається святочним „Христос Воскрес", а займалось вартістю людського життя, що його треба берегти, як те найвище добро, що його Господь дав людині на землі. Промова Папи Пія XII тривала 8 хвилин. Він виголосив її чистим, міцним голосом і зробив враження цілком здорової людини, дармащо приявність при його боці його прибічного лікаря, професора Корзі, нагадувала його недавню поважну недугу. Святіший Отець, який має тепер 79 років, виголосив своє звернення, при понад 300,000 осіб, які залягли велетенську площу перед найбільшим у світі собором св. Петра у Римі. Між приявними було й багато американців, цивільних паломників й багато військовиків, — а також були паломники з численних краї Европи. Після проголошення свого звернення, Папа, вклинкуваний окликами кількасоттисячної юрби, ще раз з'явився у вікні своєї кімнати у Ватиканському палаці й поблагословив приявних. Своє звернення виголосив він італійською мовою. 18 радіостанцій передавало його, а американські радіостанції передавали звернення Папи з рекорду.

Австрійська делеґація летить до Москви

Відень. — В неділю 10 квітня ц. р. відбулось останнє засідання австрійського уряду, на якому виготовлено детальні інструкції для делеґації, що в понеділок 11 квітня мала відлетіти двома совєтськими військовими літаками до Москви. Делеґацію очолює канцлер Рааб, з християнсько-народної партії, а в її склад входить заступник канцлера Шерф — соціял-демократ, міністер закордонних справ християнської народник Фіґль і його заступник Крайське, соціяліст. Австрійська делеґація летить до Москви на запрошення Молотова, який 8 лютого у своїй промові перед Верховним Совєтом вказав на потребу знайти розв'язку австрійського питання, а ту свою думку повторив у заяві совєтського уряду з 24 березня ц. р. Окремо Молотов запросив австрійських представників приїхати для переговорів над гарантіями, щоб Австрія не була знову прилучена до Німеччини („аншлюс") і щоб вона зберегла невтральність, не приступаючи до ніякого військово-політичного бльоку. Якщо у Москві прийде до порозуміння між австрійською делеґацією і репрезентантами Совєтів, то треба сподіватися в недалекій майбутності конференції чотирьох великодержав у справі Австрії.

Починають слідство в справі Дієнбієнфу

Париж. — Французьке командування започаткувало широке слідство в справі обставин передачі твердині Дієнбієнфу червоним. Міністер оборони ген. Keніґ призначив головою слідчої комісії в цій справі ген. Жоржа Катру. Комісія має ствердити, хто є відповідальний за фатальну поразку в цій твердині і встановити ступені відповідальности за цю поразку в усіх інстанціях тодішнього командування. Насамперед переслухає ген. Анрі Навар, що був командантом французьких збройних сил в Індокитаї під час цієї поразки. В повідомленні про призначення комісії не згадується прізвища ген. Крістіяна де Кастрі, який командував Дієнбієнфуським гарнізоном під час облоги. Де Кастрі був чотири місяці в комуністичному полоні і мав вернутися до Франції під великим враженням доброї військової моралі і дійовости комуністичних збройних сил.

В СВІТІ

● **У Мілянo** в Італії, центрі північно-італійського промислу й центрі комуністичних впливів за душу робітництва змагаються новопризначений архиєпископ Джіовaнні Монтіні, один із найближчих співробітників Папи, і комуністичний сенатор Пієтро Секчія. Обидва з'являються на фабриках і промовляють до робітників.

● **Щоб в західньо-німецькій** армії не відродився мілітаристичний рух виринув проєкт покликати в Західній Німеччині державну Раду Оборони під головуванням президента республіки. Всі члени цієї ради мали б бути цивільними особами, а три представники трьох родів збройних сил держави входили б до неї тільки з дорадчим голосом. Міністром оборони міг би бути тільки цивільний діяч, що відповідав би за армію перед парляментом.

● **„Ноєс Дойчлянд"**, комуністичний щоденник у східньому Берліні, приніс статтю д-ра Фрідріха Варнеке, з долученням до прізвища автора різних його титулів і з редакційними похвалами. А проте, якраз за 24 години перед тим д-р Варнеке, голова одного з відділів східньо-німецького міністерства здоров'я, втік до західнього Берліну, кажучи, що не міг довше працювати з комуністами. Яка доля зустріла редактора газети за таку компромітацію комуністів — не пишеться.

● **В північній Італії,** у шпиталі ОО. Салезіянців, помер на сухоти у віці 60 років Марсель Дет, колишній французький соціяліст, потім один із лідерів руху, подібного до італійського фашизму чи німецького націонал-соціялізму.

● **Населення всього світу** нараховувало в половині 1953 року 2,547,000,000 людей. Воно побільшилось за три роки (1950-1953) на 92 мільйони душ.

● **Прем'єр Пакістану,** Мохаммед Алі, взяв собі другу дружину. Мохаммедська віра дозволяє це. Він має 46 років, його перша дружина має 40 років, а теперішня друга — 30. Він одружився в столиці Ливану, Бейруті, з своєю секретаркою, яка походить з Канади. При його повороті до столиці краю, Карачі, пакістанські феміністки, хоч і мохамеданки, противниці двоженства, зробили демонстрацію, але генеральний губернатор Пакістану і члени уряду привітали ту другу дружину й принесли їй дарунки.

● **Канцлер Аденауер привітав** сердечною телеграмою Антоні Ідена з його призначенням на прем'єра Великої Британії. Аденауер підкреслив у своїй депеші надзвичайні заслуги Ідена для єдности західнього світу.

● **Американська армія в Европі** здобула „перемогу в кампанії проти марнування паперу". Вислідок цього можна буде заощадити річно мільйони долярів. 200 вантажними автами відвезено на склад понад три тисячі шаф, що служили для переховування старих паперів. Спрощено бюрократичне листування і скасовано різні бюлетені.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В ІМ'Я ХРИСТА

Серед загального, світового руху за „поворот до Бога", до якого то руху долучаються найвищі не тільки церковні, але й державні достойники, включно з нашим президентом Айзенгавером, і за яким ідуть щораз ширші маси народу, наспіла до нас з Европи незвичайно відрадна вістка: українці обидвох Церков, Православної і Католицької, почали заходи для спільного відзначення двох найбільш трагічних подій в історії цих Церков: 25-річчя знищення безбожницьким комуно-московським окупантом Української Православної Церкви та 10-річчя знищення тим же окупантом Української Католицької Церкви. Заходи ці та їх тло з'ясовані в надрукованій у попередньому числі „Свободи" (з 9-го квітня) статті відомого нашого вченого та громадського і християнсько-католицького діяча д-ра Володимира Янева: „Голосна мова мовчазної Церкви". Ця сама стаття появилась рівночасно в европейському католицькому „Християнському Голосі".

В Европі, як відомо, постав Український Християнський Рух, який має на меті ніщо інше, як світовий рух за „поворот до Бога". Належать до цього Руху українські католики і православні. Дня 8-го березня відбулися в Мюнхені наради православних українських громадян, які рішили створити православну клітину Українського Християнського Руху. На цих нарадах видвигнено думку — спільно з українцями-католиками відзначити трагічні дати в історії українських Церков. Два дні пізніше відбулись аналогічні наради українців-католиків, що вже раніше об'єднались у клітину Українського Християнського Руху, і ці наради привітали ініціятиву православних братів. Почала кристалізуватись думка відносно практичного переведення в життя цієї ініціятиви.

Вважаємо, що найширші кола українського православного і католицького громадянства на американській землі з усього серця привітають ініціятиву наших православних і католицьких братів в Европі.

Прийшла до нас ця вістка напередодні Страсного Тижня, що віками триває для української нації. Уже 25 років розп'ята Українська Автокефальна Православна Церква і від 10 років разом з нею розп'ята на тій самій Голготі і на тому самому хресті мук, переслідувань і наруги Українська Католицька Церква. І для одної і для другої з цих Церков, як і для мільйонів їх вірних „совершилося", чаша їхнього горя переливається. Невжеж ми, плоть від плоті і кров від крови сини і дочки того самого українського народу та чада того самого Христа-Бога мали б у взаємній ворожнечі та в розбраті мовчати на всі ті наруги, що їх зазнають наші Церкви на рідній землі, і тільки про своє спасіння дбати тоді, коли гинуть мільйони! Чи ж князь Української Католицької Церкви, покійний Великий Митрополит Андрей, протестуючи проти польської „ревіндикації" українських православних церков та заступаючись за православних братів при кожній нагоді, не дав нам світлого прикладу Христової науки в практиці? Чи не дали нам такого прикладу і ієрархи Української Автокефальної Православної Церкви, протестуючи проти інсценізованого ворогом „собору" та „воз'єднання" Української Католицької Церкви з Московською Православною?

У нас, в Америці, були нераз деякі пересуди проти того, що приходить з Европи. Ці пересуди мали свої причини в тому, що досі приходили до нас головно вістки про непорозуміння та розбиття і міжусобиці між українцями. Тепер наші брати в Европі дали початок акції, яка нам дуже припадає до душі і яку ми повинні не тільки всіми силами піддержати, але й до неї прилучитись.

Ми свідомі того, що кожна із Церков має свої окремі норми та закони, які зобов'язують і які повинні бути пошановані й респектовані також у поодиноких релігійних зовнішніх виступах. У цьому конкретному випадку, коли мова про спільне католицько-православне відзначення трагічних роковин в історії обидвох Церков та спільний протест перед вільним світом проти переслідування і руїни цих Церков безбожницьким режимом, навряд чи могла б бути яка перешкода для вірних одної чи другої Церкви. Навпаки, спільна недоля обидвох Церков та спільна мартирологія їх владик, священства і вірних не тільки дають нагоду, але й вимагають такого нашого спільного виступу перед світом. Це бо в ім'я Христа та Його божественної науки.

ВІД ГУЛАЯ ДО ВАСИЛАКІ

Втеча колишнього гулаївця-федераліста і потому „вождя" т. зв. „Українського Визвольного Руху" Володимира Василакі в совєтську зону Німеччини і його виступ з пропаґандивною заявою в комуністичній пресі має своє коріння і тло. Втеча ця ще раз доказує, що не можна робити жадної визвольної політики з допомогою людей, які за гроші підуть на все.

Постання „Американського Комітету боротьби за свободу народів СССР" (так називався початково сьогоднішній Американський Комітет для визволення від большевизму") в лютому 1951 року викликало жваве зацікавлення серед російської еміґрації. Викликало не так ідеями і завданнями згаданого Комітету, як сподіванками на американські доляри, що мали б посипатися від цього комітету. Про це виразно заговорило „Новое Русское Слово" в своїй кореспонденції з Німеччини, куди виїхали представники Американського Комітету, надрукованій 9 квітня 1951 року: „Б. Ніколаєвському (т. зн. нюйоркській Лізі) доручено взяти на себе завдання урегулювати взаємини майбутнього комітету руської еміґрації з Американським Комітетом і, зокрема, забезпечити одержання матеріяльної допомоги. Широко розповсюднилися вістки, що на справу об'єднання руської еміґрації Комітет диспонує велетенськими фондами, одержаними або від приватних або від офіційних кіл ЗДА. Визначувано навіть суму — понад півмільйона долярів..." Почувши про такі „можливості", всякі „ділки" з-поміж десятків еміґрантських об'єднань й організацій заметушилися. Почали поставати нові „об'єднання", творитися нові „організації" з єдиною метою: добитися „субсидій" від Американського Комітету.

Ще того самого року відбулося кілька конференцій російських еміґрантських організацій і ще того самого року в перших днях жовтня експоненти російських еміґрантських організацій „організують" „українців-федералістів" під проводом Андрея Дікого, Ів. Лапка і родовитого великороса П. Уранова, які — почали зараз же видавати при „Новому Русскому Слові" ославленого „Східняка", платячи за кожне число по 450 долярів. Одночасно — в жовтні того ж року — емісари еміґрантського „Національно-Трудового Союзу" „організують" такий „новотвір" як „Український Визвольний Рух", чи пак „Совєт Українского Освободітєльнаво Двіженія". У проводі цього „двіженія" за гріхми стає Демид Павлович Гулай, член „Общевоинского Русского Союза" (колишній поручник царської армії), який у власовському русі став... генералом і потім українським федералістом. До зорганізованого ентеесівцями визвольного руху увійшло тоді (6-7 жовтня 1951 року у Фюрстенфельдбруку) аж шість мітичних партій під проводом таких „діячів", як Леонтій Бойко, П. Зеленський, Гудим Левкович і Володимир Василакі (від якогось „Українського Демократичного Союзу"), Петреско й Ісаков. До виконного комітету „руху" обрано головою — Гулая, і членами — Бойка, Залеського, Золотаренка, Гудима-Левковича і Володимира Василакі.

Гулаївський „визвольний рух" зразу ж почав широку „акцію", щоб добитися ближче до „пособій". Це йому і повелося, бо вже з початком 1953 року він входить до КЦАБ-у (Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби, очолюваного Ніколаєвським і Мельґуновим) і користується разом з Богатирчуком, головою одного з „федералістичних об'єднань", всіма „благами" співпраці з тими, що одержували „пособія". За всі оті роки — від 1951 до 1954 — Володимир Василакі був одним з найближчих співробітників Гулая і в усьому дотримувався його „лінії".

До розриву прийшло тільки тоді, коли Координаційний Центр й інші „федералістичні об'єднання" перестали одержувати субсидії. Сталося це у вересні 1953 року, і тоді раптом перестали виходити всі „залежні" і „незалежні" „Східняки", „Українські Федералісти" Богатирчука та інші органи і публікації. Тоді теж — за браком субсидій — почав колотися „Координаційний Центр" і почали тікати з нього окремі організації, шукаючи нових можливостей і нових шляхів для добуття потрібних їм фондів.

Тоді ж і почалася революція в „Українському Визвольному Русі" Гулая, „політика" якого явно скрахувала. Почав революцію „демократичний союзовець" Володимир Василакі ,як він підписувався з початку, або Василакий, як він підписувався потому. Почав „новий курс", який закінчився усуненням Гулая і став редаґувати „Нову Україну" — орган „Українського Визвольного Руху". З федераліста став раптом запеклим „самостійником", але в своїх історично-політичних статтях (він, кажуть, історик!) проводив консеквентно не тільки ідею федералізму, але й ідеологічні настанови, зобов'язуючі в совєтській публіцистиці і науці: восхвалював переяславський договір, „возз'єднання", Мазепу представляв зрадником, який „іґнорував народні інтереси", стверджував делікатно і дипломатично, що великороси підтримували „наші прагнення до національної самобутности", благодітелем української православної Церкви називав патріярха Тихона і т. д. (див. ч. 1/4 і дальші „Нової України"). Водночас Василакі із своїм генеральним секретарем Л. Бондаренком почав засипати американський Комітет своїми „меморандумами" і копіями своїх „універсалів", „комунікатів" тощо.

Чи добився чого Василакі — невідомо. Із заяви Ам. Комітету виходило б, що ні. На видавання своєї досить об'ємистої (крім „Нової України", видавав ще й інші „органи") преси буцімто мав виграти на німецьких футбольних змаганнях („тото"!) 100.000 німецьких марок (25 тисяч долярів). Але мабуть їх вистачило не надовго (видавання газет, гра в тото і політична „репрезентація" — досить коштовна річ!) і Василакі опинився в східній зоні Берліну (в яких обставинах — невідомо) і є сьогодні вже за інструкціями московських повелителів і Американський Комітет і його представників, мовляв, свою діяльність в еміґрантських організаціях виконував за їх гроші і з їх доручення.

Ми подали коротко історію діяльности Володимира Василакі, що її він виконував на протязі останніх п'яти років. Якщо він справді з самого початку був совєтським аґентом, то своє завдання виконав блискуче, і тоді роля гулаївщини серед еміґрації в Европі набирає вірнішого насвітлення. Ішло і йде тільки про одне: про диверсію, розклад і замішання в еміґрантських організаціях й угрупуваннях.

Українського національного політичного руху і його представництв справа Василакі і його втечі не торкає. Ні Василакі, ні очолюваний ним „Український Визвольний Рух" нічого спільного з ніякими справді українськими партіями чи осередками не мали. Справжнє ж обличчя цього гулаївсько-василаківського „руху" було розкрите і висвітлене українською пресою зараз же після його „зорганізування" в 1951 році, чого, на жаль, довго не брали до уваги ті, кому треба це було знати.

Тут треба сказати, що одним з основних постулятів Українського Конґресового Комітету, переданого Американському Комітетові, було припинення взаємин і визнавання різних федералістичних „рухів" й „об'єднань".

Вкінці, у зв'язку із справою гулаївщини треба ще сьогодні пригадати, що, за — може нерозважний — але спонтанний виступ проти Гулая караються ще й досі українські хлопці-націоналісти у німецькій в'язниці, в той час, коли члена НТС — совєтського аґента-шпигуна Хорунжого-Мюллера, якому доказано вину, передчасно амнестують...

МАЙБУТНІЙ КОРОЛЬ ЕСПАНІЇ

У конституційних монархіях з упорядкованим ладом наступники престолу викликають поза межами своїх країн мале зацікавлення, а серед власного народу лише в тій мірі притягають до себе увагу, в якій дана династія користується сентиментом у масах. Після того, як у першій світовій війні впали чотири великі монархії (Німеччина, Австро-Угорщина, Росія і Туреччина), а після другої світової війни не стало монархів ще в п'ятьох державах (Італія, Югославія і нинішні сателіти — Румунія, Болгарія й Альбанія) — монархічний устрій перестав грати поважнішу політичну ролю в Европі (і поза нею, як, напр., в Японії), залишившись тільки, як традиційна декорація, тісно зв'язана, зрештою, в деяких країнах (головно в Англії) не тільки з сентиментом, але й усім способом думання громадян.

До традиційно-монархічних країн належить безумовно й Еспанія, що її понад двотисячорічна культура сягає до староримських і арабських первнів, а протягом 500 років проявляється вже в цілком самостійних, національно-окремішних формах. І протягом цих 500 років існує в Еспанії традиція монархії: адже за Фердинанда Арагонського й Ізабеллі Кастилійської постало в другій половині 15-го сторіччя королівство Еспанії, закінчивши понад 700-річне панування арабів здобуттям Гренади в тому самому 1492-му році, коли Колюмб відкрив Америку. Панували в Еспанії різні королі, рідні й чужі, але завжди це були таки короновані постаті. Навіть Наполеон, завоювавши Еспанію, посадив там у 1908 році на престол свого брата Йосифа. За монархії дійшла Еспанія до шпилю своєї могутности (за Карла І Габсбурзького і його сина Филипа II, з нещасливою виправою цього останнього на Англію, 1598), а багатство Еспанії, засноване на заморських посілостях, було таке велике, що стало причиною зледащіння провідної верстви й занепаду держави.

Перша еспанська республіка тривала всього два роки (1873-1875). Потім республіканський устрій настав щойно в 1931 році: у квітні того року Альфонс XIII, після вигри республіканців у самоуправних виборах, сам пішов на вигнання, а 9 грудня 1931 року „кортези" (парлямент) прийняли республіканську конституцію. Але демократична республіка не втрималася: президента Ніцето Замору прогнано й вибрано Мануеля Азану, який оперся на соціялістично - комуністичний „народний фронт" з виразним прямуванням до комуни. Воно спровокувало вибух протикомуністичної революції і розпалення кривавої громадянської війни, що тривала від половини липня 1936-го до кінця березня 1939 року. Переможцем вийшов генерал Франціско Франко, який від того часу по нинішній день стоїть на чолі режиму, опертого на одну піввійськову партію Фаляни. Проте, номінально Еспанія й далі є монархією, так само, як була нею Мадярщина між двома світовими війнами. Тільки мадярський „реґент", адмірал Горті не встиг реактивувати Габсбурґів, щоб один із них знову коронувався короною святого Степана, — а генерал Франко, турбуючись долею Еспанії після своєї смерти (він має тепер 63 роки), очевидячки рішив відновити монархію ще за свого життя. А що в монархічному устрої перша річ — це монарх, чи кандидат на нього, Франко виховує на майбутнього короля Еспанії Хуана Карльоса, сина Дон Хуана й внука Альфонса XIII.

Дон Хуан ніколи не зрікався своїх претенсій на еспанський престол. Під кінець останньої війни, тримаючи зв'язок із західньо-альянтськими чинниками, ворожими Франкові за його неприховані симпатії до фашистського режиму в Італії і націонал-соціялістичного в Німеччині, — він закликав усіх еспанських монархістів відмовити послуху режимові Франка. Франко довго не міг забути цього Дон Хуанові. Але його переконання, що майбутність Еспанії лежить таки в монархії, перемогло, і на його зустрічі пізньою осінню минулого року із Дон Хуаном на ловах в Південній Еспанії Дон Хуан, формально все ще не зрікаючись своїх претенсій на престол, погодився, щоб генерал Франко перейняв на себе обов'язок виховувати його 17-річного сина, Хуана Карльоса.

І ось цей 17-річний юнак замешкав у розмірно скромному 4-кімнатному помешканні в гарній дільниці Мадриду, у віллі князя Монтеллянo, де до 1948 року мешкав американський амбасадор, — навпроти будинку американської амбасади. Хуан Карльос не „бавиться в майбутнього монарха", а дійсно вчиться. Він слухняно додержує точно устійненого реґуляміну й поділу годин кожного його дня, від 8 ранку, коли встає, до 10,30 ночі, коли іде спати. Один з його виховників, майор Жоакін Валенсуеля, мешкає разом із ним. Другий виховник, 69-літній Карльос Мартінез Кампос, князь де ля Торре, представник еспанської аристократії, знавець кількох мов і автор книжок на військові теми, приходить вранці і відходить увечері. Хуана Карльоса, який скінчив у минулому році середню школу, вчать дома і в недалекій морській школі історії, географії, математичних і природничих наук, чужих мов і всього того, що потрібне, щоб скласти іспит до військової академії в Сараґоссі. Генерал Франко і батько Хуана Карльоса погодились, що в Еспанії надалі військовики гратимуть першу ролю і що тому й монарх мусить мати високу військову освіту, щоб мати авторитет у військових колах. Гімнастика і спорт, зокрема кінна їзда, — це окрема ділянка зайнять майбутнього монарха. Зрештою, вже Дон Хуан, батько двох синів і двох доньок, побувавши на еміґрації в Італії і Швайцарії, а тепер перебуваючи у Португалії, здемократизувався і виховував своїх дітей змалку — просто, без династичної тромтадратії. Альфонс XIII, людина мудра і обачлива, вивіз був з Еспанії великий маєток. З цього маєтку Дон Хуан має ще й тепер коло 12,000 долярів річного прибутку, — проте це не надто багато, щоб забезпечувати численній родині високу життьову стопу й давати дороге виховання чотирьом дітям.

Тому Хуан Карльос не має зайвих „фанаберій", поводиться скромно й природньо. Високий, стрункий, білявий, з кучерявим волоссям, гарним і милим обличчям, він здобуває собі щораз більшу популярність серед еспанських мас. Хоч еспанські монархісти воліли б бачити на престолі Дон Хуана, але раді, що бодай його син має очевидну симпатію в „кавдільо". За останніми вістками, ген. Франко задумує невдовзі змінити закон про наступництво з 28 липня 1947 року, який встановляє реґенційну раду і вимагає від нового короля щонайменше 30 років життя. З уваги на Хуана Карльоса та межа віку має бути знижена. Генерал Франко хоче також забезпечити тривкість авторитарного режиму й у відновленій монархії, подібно, як це зробив був Муссоліні в Італії. А втім, ані Франко, ані ніхто інший не знає, чи молодий Хуан Карльос зуміє спутати ту стихію, що після відходу генерала Франка зможе знову розшаліти на терені Еспанії, маючи такі два небезпечні джерела, як комуністична змова і — еспанський темперамент.

Юрій Таркович

НАФТОВА ПРОДУКЦІЯ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ

В останньому часі совєтські громадяни з совєтської ж преси довідалися, що справа з такою важливою воєнно-стратегічною сировиною, як нафта — також погана. І не тільки в Совєтах, але й закордоном спостерігачі совєтської дійсности були здивовані: адже ж Москва ще зовсім недавно, в 1954 році, хвалилася, що нафтова промисловість СССР чи не наймогутніша у світі. При таких нагодах Москва пригадувала про нові, багатющі нафтоносні джерела в урало-вользьких областях, передусім в Татаро-Башкирській республіці. Ці області навіть названо „Новим Баку"; і вони мали давати майже 60% усієї нафти, видобуваної в Совєтському Союзі. І дійсно, ці нові райони дали в 1954 році 35,000.-000 тони сирої нафти з 58,-000.000 тони загального видобутку. З стратегічно-політичного погляду це має велике значення, бо кавказькі нафтові джерела в Баку, Грозному і Майкопі лежать всього тільки за 200-300 км. від перського чи турецького кордону і на випадок війни їх можна легко знищити з американських летунських баз. Натомість нові райони лежать за 1.500-2.000 км від кордонів країн вільного світу.

На перший погляд це, здавалося б, великим успіхом совєтського плянування. Але в дійсності справа виглядає інакше. Нові райони не дають задовільної кількости нафти і скоро вичерпаються. Доказом цього є зміна совєтської пропаганди. Дотепер увесь час підкреслювано важливість нових нафтових джерел в Татаро-Башкірській республіці, але останнім часом починають вертатися до старого нафтового багатства, Баку. Зміна курсу розпочалася ще восени минулого року, коли радіо з Москви заявило, що до кінця 1954 року повинні бути знову урухомлені 350 вже закритих через нерентабельність нафтових шибів (веж) тільки в самому Баку. Точної причини цього не подавалося, але в загальному говорилося про нестачу нафти і її продуктів, як бензини тощо. Рівночасно почали обвинувачувати міністерство нафтової промисловости в тому, що воно не дбає про нафтових робітників. Завершенням цієї кампанії можна уважати статтю московської „Правди" з 26 лютого 1955 року, в якій прямо говориться, що нафтова промисловість недописує і що є небезпека зірвання п'ятого п'ятирічного пляну, бо ж без достатньої кількости нафти не можуть працювати інші види промисловости, передусім воєнна.

Що за цим усім криється? Важко точно сказати. Слід все ж уважати, що нові нафтоносні райони на північній Волзі не дають очікуваної кількости сирої нафти, і тому Кремль вертається назад до Баку і урухомлює вже давно закинені й нерентабельні нафтові джерела. Вертаються у Баку, не зважаючи навіть на те, що воно лише на 190 км віддалене від релятивно ворожої перської території.

Другою причиною може бути й те, що, не зважаючи на відкриття нових нафтових джерел над горішнім бігом Волги, Москва не має досить нафти з огляду на зобов'язання постачати її червоному Китаєві, апетити якого дедалі зростають. Китай майже зовсім не має нафти. За словами самого прем'єра Чу Ен Лая, Китай видобув в 1953 році всього тільки 200.000 тонн, отже смішно малу кількість.

Цікаво порівняти теперішню продукцію нафти в Совєтському Союзі та ЗДА і пропорційний зріст видобування цієї найважливішої воєнно-стратеґічної сировини.

За статистикою Об'єднаних Націй, з січня ц. р. ЗДА в 1938 р. видобули 163,000.000 тонн нафти, а 16 років пізніше, тобто в 1954 р. — 345.-000.000 тонн, отже приблизно подвійну кількість. Совєтський Союз видобув у 1938 році приблизно 29,000.000 тонн, а минулого року — 58,000.000. Виходить, що в 1938 році Совєти видобували одну п'яту частину нафти ЗДА, а в 1954 році вже тільки одну шосту частину.

Все ж не можна сумніватися, що Москва, не рахуючись з коштами і нафтовими робітниками, робитиме все можливе, щоб цю різницю між продукцією СССР і ЗДА зменшити. Але нам здається, що в цьому напрямі вона не осягне поважних успіхів, і тому в останніх часах такий крик про нестачу нафти. На випадок війни, Совєтам мабуть прийдеться тяжко покутувати за їх неспроможність видобувати більше нафти. Але слід числитися з тим, що якраз із цієї причини перші удари большевицьких армій підуть можливо не на захід, а на південь, щоб дістатися до багатющих джерел нафти в Персії, Іраку і арабських країнах.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(5)

За яких двадцять хвилин наш поїзд зупинився перед постерунком поліції у Яремчі. Висів і я, бережений із двох боків. Привели мене до кімнати — канцелярії. Подали мені крісло — я сів. У кімнаті час до часу вештались поліцаї: переходили повз мене й косо позирали. Я сидів у непевности і ждав.

Коло першої години вночі почулись на коридорі кроки кількох осіб. Відчинились двері, з валізками, з бебехами, в супроводі поліції, увійшли Іван Кабарівський із своєю жінкою. Було йому тоді понад 60 років. Поздовівши, він оженився вдруге з удовою Соколовською. Він був знаний діяч на[illegible] в перших ро[illegible] був начал[illegible] у Яремчі. А пані Соколовська, прізвище по першім чоловіці, тепер Кабарівська, була діячка серед жіноцтва Станиславова і повіту. Спершу, коли він увійшов, ми усміхом привіталися, а потім, несміливо, він підійшов до мене, подав руку і спитався:

— Ви не в Римі?!

По добрій хвилині увійшов поліцай, що мав три срібні паски на нараменниках. Очі в нього сірі, недобрі, обличчя простакувате, голос важкий, хрипливий, років мав так під 46 до 48. Він витягнув із бюрка якісь папери, сів, широко розложивши коліна, вмочив перо, подивився на його кінчик та й до мене:

— Імєн і назвіско?

І так пішло: день, місяць, рік, місце народження, батьки, професія і:

— Народовосьць?

— Українець,—відповідаю.

Засопів, заскрекотав, крутнув головою, наче його замлоїло, але щось там записав. Писав поволі, невиразно, півграматично, закарлючки викручував.

Та ж сама процедура відбулася і з. п. Кабарівською. Коли ж став записувати родовідну п. І. Кабарівського, тоді не витримав і вибухнув:

— Цо до дябла! Цо за Украіньци? — і визвірився на нас усіх, міряючи нас своїми хижацькими очима. — Пжецєж, вшисци сєтесьце родзені в Польсце, а нє за Збручем? Цо за украіньци?..

Я стояв спокійно, незворушно, опертий до одвірка, приглядався в його обличчя. І в той же час думав-міркував: — такою політикою зайшла Польща в такий кут, із якого виходу їй немає. Бо то, власне, цей поліцай, півграмотний, дурний, неотесаний, повинен би замітати вулиці у Варшаві, а на його кріслі отут повинен би сидіти Феліціян Славой-Складковський. Тоді може політика Польщі, внутрішня і зовнішня, краще стояла б! А так — траґікомедія!..

Так думав я хвилину і бачив, як обоє Кабарівські на крик, радше — вереск цього орлованого бевзя смішно і безрадно водили очима.

По цій церемонії за якоїсь чверть години сказали нам забирати наші клунки і „виходзіць!" Ми вийшли в супроводі трьох поліцаїв; той, що списував наш родовід був командантом. На дворі стояло авто, нас до нього посадили й обсіли нас. Авто їхало знаним шляхом на с. Дору. Було темно, сумно, непевно: куди везуть — до суду чи до КОП'у в Делятині? Я чомусь думав, до КОП'у ламати нам кості. За мостом на річці Перемисці, перед Делятином, зупинили наше авто два КОП'істи; командант нашого конвою щось там їм сказав — наше авто поїхало дальше.

— Першу браму людського пекла пройшли легко! — подумав я.

За декілька хвилин наше авто зупинилось перед судовим будинком у Делятині.

— Висядаць! — гаркнув командант.

Нас повели поза будинок. Тут командант подзвонив до дверей і, по хвилині, вони відчинилися. Перед нами стояв заспаний, із розкуйовданим волоссям тип. Нас завели в тюрму. Ключник, він же начальник тюрми, відчинив і залізні ґрати, і ми увійшли в темний, вогкий, смердячий коридор. Для нас стали шукати місця по келіях. Ключник відчиняв келії, на сінниках на на прічах спали люди, які до світла зривались, протираючи очі. Нам не давали довго дивитись на них, тільки мимоходом. Врешті, паню Кабарівську впхнули до першої, праворуч, як увіходити до тюрми, келії, а нас обидвох до другої, від входу ліворуч. Попхали нас у темну, безсвітляну прірву й зачинили двері на ключ. Я, що практичніший у тюремному правилі, зупинився таки біля дверей, а п. Іван Кабарівський уперше попав у тюрму, — як сам до цього признався — став посуватись наперед. Я ж ждав біля дверей — чи не зустріне його хто, в цій тьмі кромішній, лайкою, як не чим гіршим. А мій спів-келійник, п. Кабарівський, крізь гіркавий сміх, говорив:

— І лихо його знає: де ми є, хто і що тут є, як тут є?

І поволеньки посувався наперед.

Перед нами ніщо не ворушилось. Рушив і я з місця. Дійшовши до тапчана, я обмацав його — сухий, нікого на ньому немає. Тоді я сказав:

— Де ми є, там є, але Богу дякувати, що самі!..

Ми сиділи, кожен на своїй прічі, й міркували: куди дальше?

В келії висіло густе, притухле, смердяче, задушливе повітря. Врешті, нервозність минулих годин втомила нас і ми положились. Я спав, а мій супутник і не здрімнувся.

Серед воєнних друзів

Коли світанок ударив у щілини вікна, я зірвався на рівні ноги: хотів пізнати келію і вид на світ. Вікно, крім ґратів, було забите грубою бляхою, а в горі вікна входила вузька смуга денного світла. Я видрапався на вікно й обережно кинув оком: за селом Заріччям, за Козаковою криницею, з-поза Маляви сходило сонце. Тихо зіскочив я з вікна, а поліз туди Кабарівський: глянув і він на клаптик ясного світа.

РОМАН „МІСТО" В. ПІДМОГИЛЬНОГО

(Враження і висновки)

Виданням роману В. Підмогильного „Місто", видобуто на денне світло один із документів життя міста в пореволюційній Україні.

Із правильної зав'язки роману логічно випливають події, які інтриґують читача, і тому роман читається легко із зацікавленням.

Кожний автор переводить свої персонажі через певний період їх життя, в якім відбуваються процеси, що вкінці приводять до поразок чи до перемог. Чи то до трагічної розв'язки, чи до так званого щасливого кінця, читач іде із дієвими особами з певним наставленням, всуґерованим автором — симпатією до одних, нехіттю до інших. Автор повинен притягати симпатію читача до позитивних персонажів, а не навпаки.

Але є книжки, які не виконують того завдання, хоч і написані талановито. Це тоді, коли увагу автора чомусь приковують неґативні типи.

Перечитавши роман „Місто", приходимо до висновку, що мається до діла власне із таким дефективним твором. Герой роману, приходець із села Радченко — це неґативний тип. Місто Київ тієї доби притягає увагу автора також неґативними проявами свого життя, типовими для даної доби і міста, а часом прикметними кожному місту і у кожній добі. Характерний (хоч поверховний), показ життя спілки письменників — також неґативний. Інші суспільні групи або зовсім не згадані, або згадані побіжно, хоч роман називається „Місто". Але із змісту видно, що автор не малював міста як суспільну цілість, тільки як центр тяжіння, до якого тягнулася молодь із українського села, з метою здобути освіту і вийти в люди. Один із них, Радченко вкінці визначає своє місце в суспільстві як український письменник, тож зрозуміло, що автор хоче кинути найбільше світла на відповідне середовище. Робить він це, правда, схематично, без глибшого підходу. Зате автор дбає про те, щоб до читача дійшли всі його думки про мистецтво, про суспільні явища, міркування про людину, зміст життя, оцінка сучасности і перспектива на майбутнє. Речником автора є поет Виговський. Молодий, очитаний, здібний глибоко відчувати, аналізувати, за визначенням автора людина, яка зависла на грані, — з якої бачить далеко назад, а ще дальше вперед. Радченкові приділено в романі слухати і він виконує свою функцію формально. Для читача тії ради Виговського цікаві, вони показують, як думала молодь, як вона сумнівалась інстинктовно, відгадуючи фальшивість накидуваного згори способу думання і інтерпретації подій. Теоретизування поета — це матеріял із скарбниць різних мислителів, ним ще невпорядкований, в стадії перетравлювання, але все вказує на те, що поет є на шляху до витворення незалежного світогляду. Але це не активний чинник в романі і він не має жадного впливу на Радченка і може навіть не хоче його мати. Радченко також викладає перед поетом свої нескладні світоглядові комбінації, але небуденна особистість поета не викликає бажання глибшого зближення. Це шляхетне почуття дружби, властиве всім людям із іскрою добра, зовсім чуже Радченкові. Брак відчуття людини характеризує всі поступки Радченка, не дає йому зблизитись ні з ким, нікого полюбити, не дозволяє включитись в якийсь колектив. Він в цілому тип асоціяльний.

Кар'єра його йде приспішеним темпом. Сирота-пастух, якого революція винесла на поверхню і дала змогу розвинути великі природні здібності. Після збройного захисту революції він починає вчитись і працювати для неї культурно. Місто приймає його так, як завжди приймало бідних селянських хлопців, треба їм тулитись спочатку на скрайчику та перейти незрозумілі формальності в школі.

Він починає приглядатись до життя міста і все його тут злостить, викликає заздрість, він все хотів би мати. Він відчуває в юрбі тільки буяння інстинкту, який непокоїть його. Герой, який прийшов здобувати місто, „здобуває" в першу чергу дівчину, і то не дівчину міста, а свою таки односельчанку Надійку. У цім брудним чині „винна", на його думку, дівчина, не він. Радченко людина, яка ніколи не буває винна. Він справді не боліє забобонами, які тривожать совість і отруюють життя, як каже про нього автор.. По розлуці з Мусінкою, Радченко оглядається за іншою. Тут з'являється Зоська — бідне занедбане сотворіння. Героєві приходиться скласти деякі жертви, щоб „здобути" дівчину. Він купує квитки до кіна і вже чує, що дівчина йому щось винна. Він її використовує до обридження. А потім не розходиться звичайним способом, — у захваті садистичного розчулення, він пропонує дівчині подружжя, запалює іскру віри в людини і волю врятуватись, а потім відкопує наче кованим чоботом просто у серце. По смерті Зоськи на героя находить настрій фальшивого покаяння і він вигадує нову ескападу — поворот до зневаженої колись Надійки. Але — його мрії не до речі — Надійка вагітна і вона насмілилась натякнути щось про пригоди в його життю. Як вона сміла! Повертаючись, він брутально лається. Вагітність Надійки викликала тільки огиду. Пузата міщанка! — так припечатує герой епізод. Такий є образ інтимного життя героя, витриманий в одному тоні. А образ життя зовнішнього такий: Радченко трохи вчиться, переходить екзамени, відстає, вступає на курси української мови і дістає, як іронічно висловлюється автор, висвяту на лицаря українізації. Захоплюється працею викладача, але також не на довго. Пише оповідання — від заздрости, щоб довести свою здібність і до того. Оповідання друкують. Далі йде кіносценарій — приймають. Хлопець талановитий, і на теми пережитих революційних подій пише легко.

Дальшою перемогою без зусиль є посада секретаря редакції. Радченко був дикий, не належав до жадної спілки, притримуючись думки Виговського — „Коли ви маєте талант, то спілка вам не потрібна, а коли ви нездара — то вона вам не поможе". Для Радченка літературні вечори — то збори чудаків, де можна насміятись, виступи критиків турніри Дон Кіхотів. Спілки не потрібні, але при нагоді Радченко користає із них і та власне через свою невтральність. Спілки із суперництва не хотять попустити одна одній в обсаді місця секретаря, і його дістає нейтральний. Одразу Радченко з зацікавленням береться до праці із наміром бути уважним, але скоро байдужніє і переходить в рутину.

Здається, не може бути двох думок про Радченка — це зразковий нігіліст в теорії і практиці. Він приймає всі неґативні гасла, під якими йшло знищення не тільки безвартісних пережитків минулого, а топтались у грязь справжні моральні цінності, здобуті віками болючого досвіду, освячені стражданням і кров'ю мучеників, заперечувались всі таїнства і санкціонувались найнижчі інстинкти. Такі часи страшні для молоді, бо зло зарazливе. Але багато приймало вповні, інші підпадали під часовий вплив, але були такі, які не піддались. Тож із новою еміґрацією прийшло досить людей, які пронесли вічні моральні цінності через нищівну добу. Радченко належить до перших, він все прийняв із вродженою диспозицією приймати найгірше і тим є документом доби. А що автор не протиставив йому активного позитивного типу, то твір вийшов деструктивним.

Відомо, що після революції виросло кілька українських письменників, які попри всі зусилля режиму здеформувати їх душу, потайно живились із здорових чистих джерел народного духа. Колектив українських письменників поніс великі жертви за збереження правди. Трудно вірити, що хоч хтось із них виріс із такого злого паростка, як герой роману „Місто".

Мистці мають надмірно розвинуту чуттєвість, і це не раз дуже ускладнює їх інтимне життя. У вічному шуканні повноти переживань, вони приносять страждання своїм партнерам, помиляються, падають, мучать інших але... вони мучаться і самі, а це очищує.

Підмогильний жив у злій добі, зло вразило молоде вразливе серце так, що заполонило мистецьку уяву, довело до того, що він вибрав зіпсутий корінь і вивів із нього українського письменника своєї доби. Життя Підмогильного припинилось передчасно і не можна знати, якби було далі із його творчістю. Не знати, якби він пізніше поставився до своєї першої спроби роману. Може він так, як тепер багато читачів, побачив би, що його герой, який мав здобути місто, не здобув нічого. Може усвідомив би собі, що хлопцеві після коротенького побуту в місті в дуже обмеженому колі людей, без друзів, без любови, не можна видавати так одразу патент на знання людини.

— Тепер я буду писати роман про людей — каже Радченко. Він ще не жив — він животів, існував. Розум і почування ще не були злучені в гармонійне, а інстинкти не підпорядковані контролі духа і в романі нема посилок, які б вказували на те, що до гармонії прийде.

Роман „Місто" — супроводить критична стаття. Її завдання — здобути симпатії читача для книжки і головного персонажу. Роман сам цікавий і читається легко, що ж торкається намагання критика зробити із Радченка подвійного героя — тобто зробити героя роману героєм взагалі, то марні зусилля. Радченка не можна сприйняти, бо він не переходить кризи, не очищується. Він до самого кінця лишається на одному моральному рівні. Тому твердження критика про те, що молодь дивилась на Радченка, як на зразок, накликає до сумних висновків, якби його прийняти безкритично. Але так не є, — твердження викликає великі сумніви, а тому висновків не робиться, щоб не кривдити молоді тієї доби.

Критик каже, що герой переміг місто, бодай у своїй уяві, бодай на мить.

Отже не переміг. Та й книжка не дає настрою боротьби, змагання, а поведінка героя не нагадує поведінки лицаря, який прийшов підвоювати своє рідне місто, а скорше поведінку наїздника.

О. Ч.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВІ ЦУКРОВАРНІ

Київ. — В ряді цукроварень України — в Миронівській, Краснянській, Первомайській і Кобеляцькій — закінчено випробовування нового устаткування, яке має допомогти кожній із цих цукроварень переробловати 12 тисяч сотнарів буряків на добу. За повідомленням совєтської преси, „будуються" в західніх областях України — Львівській, Тернопільській, Станиславівській і Черновецькій нові цукроварні. В Самборі, Паркевичах і в Бовшеві збудовані вже виробничі корпуси майбутніх цукроварень. Як довго будуть будовані ці цукроварні, совєтська преса не подає.

СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ВИСТАВКА В КИЄВІ

Київ. — На окраїнах Києва, як подають московські „Известия" з 29 березня ц. р., будуються павільйони для запланованої сільсько-господарської виставки. З дев'яти основних павільйонів „закінчують будування" павільйонів технічних культур, судівництва і виноградства, водного господарства і перерібки с.-г. продуктів. Плянують збудувати театр і ресторан і почали вже засаджувати на 190 гектарах землі спеціяльний лісопарк.

ПРОДАЛИ І ВІДБИРАЮТЬ

Винниця. — Виконний комітет ради депутатів наказав правлінням місцевих установ й організацій таких, як педагогічний інститут, контора „Укрсільелектро", фінансовий відділ та інші, звернути особові авта, що їх вони закупили для своїх керівників через вінницьку обласну споживчу спілку. Виявилося, що продаж авт був незаконний: авта були призначені для колгоспів.

ЛЬВІВСЬКІ ВИДАВНИЧІ „ПЛЯНИ"

Журнал „Жовтень", орган „Спілки Радянських Письменників України", що його видає Книжково-журнальне видавництво у Львові, подає (в книжці 1-ій за січень 1955 року) повідомлення про такий „плян" редакційної підготови рукописів на 1956 рік:

Мають бути видані: третя книжка трилогії П. Козланюка „Юрко Крук", збірка оповідань Ірини Вільде, роман молодої письменниці Ольги Ткачук „Назустріч волі", повість Г. Тютюнника „Вуг шумить", твори письменників старшого покоління, що залишилися під совєтським режимом, Дениса Лукіяновича „За Кадильну" та роман Михайла Яцкова „Танець тіней" (за визначенням „Жовтня", останній роман „розкриває українських буржуазних націоналістів", хоч і виданий вперше був ще 1918 року), збірка публіцистичних статтей К. Пелехатого, збірка творів письменників, що друкували свої твори в колишньому, видаваному ще за Польщі журналі „Вікна" (до речі, в тому журналі, що його головного редактора Василя Бобинського з л і к в ідовано), збірка поезій Івана Франка, Ярослава Кондри і збірки поезій молодих поетів „імпортованих галичан чи пак західньо-українців" О. Вайґущева та В. Решетнікова".

За збереження української творчости на американському континенті

(З доповідей в Українському Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку)

В рамках доповідей УЛМ Клюбу в Ню Йорку відбулася недавно доповідь проф. Яр. Рудницького з Вінніпеґу на тему: „Народна творчість українців в Канаді". Доповідач від свого приїзду працює над збиранням матеріялів до української діялектології, фолкльористики й назвознавства. В 1953 році, він отримав наукову стипендію від Гуманістичної Ради Канади в Оттаві й завдяки цій допомозі мав змогу записати на звукову ленту велику кількість українських пісень, оповідань, анекдотів, приповідок тощо, в Манітобі, Онтаріо, Саскачевані й Алберті. В доповіді автор поділився з приявними своїми спостереженнями й подав деякі думки щодо збирання фолкльорних матеріялів і на терені ЗДА. Загально прийнята думка, що українські поселенці привезли з собою до Америки свої традиції, пісні, оповідання, леґенди, пословиці й тим подібне. На думку доповідача — це тільки половина всього того багатства, що його мають українці в ділянці духової творчости. Друга половина — це безліч оповідань, анекдотів, пісень, приказок, що постали на американсько-канадійському терені. Вони свідчать про духову продуктивність і обдарованість українських поселенців і повинні знайти опіку збоку наших культурних і наукових установ. Це тим більше, що вони — прекрасний матеріял для літературно - мистецької творчости, що поволі здобуває собі приклонників: у Канаді — Ілля Киріяк, у ЗДА — Керницький, Парфанович і інші повними пригорщами черпають із цієї криниці. Та літературне опрацювання форкльорних матеріялів — це одна справа, а наукове їх зберігання — друга. Доповідач закликав усіх до записування поодиноких родів фолкльорної творчости теж і в ЗДА, бо — на його думку — за якийсь час уже буде запізно. Доповідь була ілюстрована деякими піснями й приказками чисто канадійсько - українського походження ,напр., „Америка — сестра, а Канада — мати", „По-нашому знає, як курка траву збирає", „Гара — то кара" й б. ін.

Після доповіді відбулася жива дискусія. Проводив зібранням проф. Литвиненко, голова УЛМКлюбу. (-о)

. Читайте „Свободу"!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

Діточе Шевченківське Свято.

Від місяця листопада м. р. існують в Сиракюзах курси Українознавства при українській парафіяльній школі. На Курси ходять діти, які ходять до тієї школи, як теж ті, які вчаться в публічних школах. Записалося 36 дітей і їх поділено на 3 відділи. Лекції відбуваються кожної суботи по 2 години. Предметами навчання є українська мова, історія і географія України. Учительками є п. Марія Логаза і п. Михайлина Величко.

20-го березня ц. р. влаштували учні цих курсів Шевченківське Свято і родичі та ширше громадянство, яке численно зібралося, мали нагоду переконатись, як працюють і кілько користають діти на тих курсах. Виконавцями цілої програми були самі діти, всі в народних строях; сцена гарно прибрана, портрет Поета прикрашений вишивками і квітами, це все робило дуже миле враження.

Свято зачалося „Заповітом" Шевченка у виконанні діточого хору. Дальше слідували: 1. Вступне слово — Ігоря Гапія, 2. „Поклін Тобі Тарасе" у виконанні хору, 3. Реферат Марти Кузьми про життя і творчість Т. Шевченка, 4. В'язанка деклямацій з усіх ділянок творчости Поета — виконували: Левко Вачинський, Ірця Граб, Марта Вачинська, Ліда Бунецька, Зенко Карпишин, Орест Грицик, Михайло Бриндзя, Леся Майкович, Ганя Возняк, Маруся Іванів, Марійка Бобецька, Маруся Проскуренко і Дзвінка Кузьма. 5. „Садок вишневий" і „Реве та стогне" виконав діточий хор, пісня „Стара Мати" — фортепіянове сольо Миросі Павлів. 7. „Козачок" відтанцювали Арета Бунецька і Ліда Величко. 8. Інсценізація „Тарас пастушок" — в якій брали участь: Тарас — Ігор Гапій, Оксана — Арета Бунецька, Катерина — Ліда Величко, Івась — Орест Грицик, Петрусь — Зенко Карпишин, козак — Левко Вачинський. 9 Інсценізація „Розрита могила" — виконавцями якої були: Україна — Таня Смик, дівчата — Мирося Павлів, Люба Мазурик, Ганя Возняк, Вікторія Ярошенко, козак — Левко Вачинський.

На закінчення відспівано український національний гимн.

Ціле свято випало бездоганно. Не будемо говорити про нікого з дітей зокрема, бо всім їм належиться признання і похвала, всі вони дбайливо приготовилися і якнайкраще виконали своє завдання. Тут слід відзначити, що того роду діточі свята мають дуже велике значення для дітей і то так для виконавців програми, як і для слухачів. Діти напевно ніколи не забудуть „Заповіту" який самі співали, напевно уважно вислухають і зрозуміють вступне слово, чи реферат, написаний і виголошений для них одним із них, і напевно деклямація дитини, чи роля відтворена нею найбільше промовить до серця другої дитини. Ми переконані, що кожна присутня дитина повторила в душі слова, сказані з таким запалом у вступному слові: „але ми знаємо, що де б ми не були і як добре нам не було б, то для нас нема на світі другої України, немає другого Дніпра".

Якщо так, то чи успіх свята не є повний?

І за це, від нас, родичів, належиться організаторкам свята п. Марії Логаза і п. Михайлині Величко, які зовсім безкорисно посвячують для наших дітей стільки часу і труду — сердечна подяка і признання.

Я. Гій.

Міннеаполіс, Мін.

Свято проголошення Самостійности Карпатської України.

Вже третій рік українці м. Міннеаполісу урочисто обходять Свято Проголошення Самостійности Карпатської України. В неділю ввечорі, 27-го березня ц. р., в дуже гарній, просторій залі, численно зібралися українці м. Міннеаполісу, які своїм походженням репрезентували всі частини Соборної України, щоб гідно вшанувати незабутню дату світлої пам'яті великих борців — малої, Срібної Землі України, відважних борців за волю й державну незалежність, які своєю самопосвятою вписали світлу сторінку в історію України — безкомпромісової боротьби й Проголошення Самостійности Карпатської України. В залі відчувався запах могутніх карпатських смерек, запах могутнього, невмирущого українського духа. Відчувалася присутність вітаючого духа великого сина Карпатської України, незламного духовного й державного провідника карпатських українців — о. д-ра Августина Волошина, президента Карпатської України. На гарно вдекорованій сцені висів великий портрет о. д-ра А. Волошина, який своїм поглядом, здавалося, нібе закликав присутніх на залі, до віри, братерської любови та єдности, до безкомпромісової боротьби за остаточну перемогу над нашими ворогами, до боротьби за волю й повну незалежність України.

Дбало підготована програма Академії, була на досить високому рівні.

Хор церкви св. Арх. Михаїла, з участю деяких співаків хору, церкви св. Константина (гр. кат.), під мистецьким керівництвом о. Ю. Корсуня, виконав американський гимн. Настоятель Карпато-Руської церкви св. Миколая, прот. о. М. Антохій, відкрив Академію гарною, короткою промовою, підкресливши особливість свята Карпатського зриву й закликав усіх присутніх вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять поляглих героїв у боротьбі за волю.

Глибоко змістовний реферат українською мовою виголосив д-р М. Данилюк. Реферат англійською мовою прочитав п. Кабацій, член К. Р. Ц.

Учасник визвольних змагань, полк. Філонович, своїми щирими й об'єктивними спогадами з вояцькою гідністю відтворював у душах присутніх живий образ минулих подій Карпатського зриву.

В гарній мистецькій програмі приймали участь: солістка п. В. Миколаєнко з особливим натхненням виконала дві пісні: „О, не дивуйтесь..." — муз. Стеценка, „Весняні сни..." — муз. Туркевича. Соліст п. М. Пащенко ніжним голосом досвідченого співака виконав: „Від Карпатських гір до Кубані, чорні хмари землю покривають..." (власний твір) і „Ой поля ви поля..." — муз. Барвінського. Молода співачка п-на Є. Верецька дуже мило виконала дві пісні: „Якби була я зозулею..." — муз. Воробкевича і „За тебе дівчино..." — муз. Ярославського. Тріо — о. Ю. Корсунь, п. Г. Корсунь і п-на М. Пасічник з приємною мелодійністю виконали пісню — „Зоре моя вечірная, зійди над горою..." слова Тараса Шевченка. З великою особливістю п. О. Хоролець продеклямувала — „На перехресті..." слова Кобця. За свій далеко непересічний деклямаційний хист п. О. Хоролець здобула собі найбільше признання всіх присутніх, про що свідчили довго невгаваючі оплески, що переходили в овацію. Дуже гарно продеклямувала п. Е. Коцюба — вірш Черкасенка „Іще один рік...". На високому мистецькому рівні вищезгаданий хор виконав три пісні: „Засяло сонце золоте..." — марш, муз. Недільського, „Ставок заснув..." муз. Котка, з сольом п. О. Сагуленко, та „Заквітчали дівчатонька", і, на закінчення програми святочної Академії, хор і присутні на залі проспівали український національний гимн. Акомпаніювали на піяніно п. Н. Пащенко і п-на Є. Верецька. Досить енерґійним заповідачем був п. А. Амерслав. Мистецьке оформлення п. О. Канюка.

За всю організаційну працю у підготові й переведенні свята Проголошення Н е з алежности Карпатської України належить велике признання голові Організаційного Комітету того Свята, настоятелеві церкви св. Арх. Михаїла о. С. Вілякові, настоятелеві К. Р. Ц. прот. о. М. Антохію, диригентові о. Ю. Корсуневі, п. В. Романовському, п. С. Коцюбі, а також належить щира подяка всім доповідачам і всім, що приймали участь у мистецькій програмі.

З чистого доходу 40 дол. призначено на допомогу п. О. Петлюрі і 30 дол. на будову української православної церкви в Парижі.

о. М. Годинський.

Листування Редакції

ВШ. В. Ш., Бофало: Автором рецензії на виступ „Верховини" у Вашому місті був п. Ос. За. Так був цей допис підписаний і тільки через коректорський недогляд його пропущено в газеті.

„ВІСТІ ПОШТОВОГО ВІДДІЛУ УНРади" № 10/11. Жовтень - Листопад 1954. Muenchen 25, Daenkhelstrass 4/o.

Це нове число, під редакцією Г. Ткаченка, приносить: Кап.-Лейт. Фльоти С. Шрамченко. „Поштові Марки ЗОУНР в рр. 1918/1919". Д-р С. Сембай. „Подільські надруки Українських Державних Марок". Його ж. „Філателія на послугах пропаганди". В. Трембіцький. „Українська Державна Поштова Марка, як чинник нашої національної репрезентації". — М. С. „Полева пошта". В німецькій частині жуналу: Dr. Detlef Schmidt. "Ein interesanter Vergleich". Закінчується число привітанням Загальним Зборам Союзу Укр. Філателістів в Ню Йорку.

Ціна числа 10 центів.

Капітан-Лейтенант фл.
Святослав Шрамченко.

О. Сип

ШЕВЧЕНКІЯНА

(Америко-Українізна)

На чайному вечері одного нашого товариства в одному з американських міст проголошують реклями місцевих фірм. Диктор підходить до мікрофону й говорить:

— Причиною наших особистих і національних трагедій є, передусім, брак ваги. Брак питомої ваги. Вже Тарас Шевченко каже: „Козацтво преться без ваги". Козаки просто заявляють туркам: „Гей, ги, вороги — ми не маєм ваги". Звідки цей брак ваги?

Вчені ґастрономи назадгузьно прослідили харчі запорожців і причину вияснили. Як відомо, „вживали вони (запорожці) щуку-рибаху, ще й саламаху з водою". А це, звичайно, ваги не дає...

Нащадки запорожців! Браття з козацького роду! Якщо хочете, щоб ви, ваше слово в хаті і взагалі наша справа мали належну вагу — харчуйтеся в мультивітаміновому, багатокальорійному ресторані пана (ім'я рек)...

⁂

Така утилізація Шевченка підштовхує на нові практичні застосування його геніяльного слова в цій геніяльній країні.

... Пізно ввечері за столом власного „гавзу" сидить колишній діпіст. Перед ним, на столі, дві копички долярів. Жінка, з ліжка, гонить „старого" спати, але той збуває її відчіпним „зараз", прилльовує в пушки пальців і рахує банкноти. Врешті зрезиґновано позіхає і про себе говорить:

„Лічу „зелені" в дні і ночі
І лік забуваю...
О, Господи, як то легко
Ті гроші минають..."

⁂

Містер Велісон (ще рік тому: Череватюк) купив найбільших розмірів телевізію. Вже другий вечір все в хаті лежить животом на підлозі й „вацює" дію на екрані. Містер Веллісон крутиться. Сперта на руках голова качається, ненатуралізований карк болить. Ноги ще не побаламкують (п'ятами вгору) в повітрі. Проте обличчя містера Веллісона світить завзяттям приречених героїв:

„Караюсь, мучуся —
Але не каюсь..."

⁂

Ґонта й Залізняк в Дітройті, зокрема в польському Гемтремку — найгірший стратегічний крок в історії військового ремесла. Проте, такі назвища 1955 року нікого не поривають до лінчу, нікого не дратують.

На базарі сотні нових „Бюіків", „Фордів", „Шевролетів" і інших „кар" 1955. Все світиться, продавці, назвищ Ґонта й Залізняк, походжають. Раптом Ґонта —

... Взяв Максима:
Пішли вздовж базару
І обидва закричали:
„Кари", ляхам, „кари"!

„Ляхи" добродушно всміхаються й клепають обидвох по плечах:

— О — кей, бойс!

І випробовують нові „кари". Час-до-часу купують. Тоді Ґонта й Залізняк переморговуються і вдоволено затирають руки. Визнес цвіте...

⁂

На вакаціях б. діпіст Гамалія, його двістіфунтова голубка й ціле товариство вибралися відпочити на „куснику України" в Америці.

„Ідуть собі, співаючи,
Кожне вітер чує,
Попереду Гамалія
„Карою" керує.

Гамалія натискає на ґаз. Вказівка виявляє: 67-70-80 миль на годину! Товариство тримається вітру за гриву:

„Гамаліє! — Серце мліє:
Сказилася „кара"
— „Не злякає!" — і сховала
Їх найближча „бара".

Прогулька рушає далі.

Круті дороги Кетскільських гір, які тільки Бог та „Свобода" знають — і враз:

„Гамаліє! — Серце мліє:
Ось-ось Союзівка! —
Не втерпіла, запищала
Чорнобрива дівка.

⁂

Побувавши на куснику фізичної України, товариство захотіло ще й трохи психологічної. Раннім ранком прогулянка рушає в маршрут, з метою: Торонто, Канада!

Врешті досягнули м е т и. Звільненим темпом машина просувається до стадіону „Вродв'ю, як раптом —

„... Ріж і бий!
Мордуй невіру бусурмана!" —
Кричить за муром.
Хто такий?

Гамаліє! Серце мліє:
Футбол скажениє!
То своя свою когорту
Ріже так... для спорту..."

Об'єднане громадянство Нюарку відзначує роковини Шевченка

Нюарк. — Заходом Українського Центрального Комітету — Філія УКК в Нюарку й Українського Г р о м адського Комітету співпраці Організацій міста Нюарку й околиці, які репрезентують всі тутешні українські установи й організації, відбулася в неділю 10 квітня ц. р. в залі Української Централі Святочна Академія для відзначення 141-их роковин народження Тараса Шевченка. З промовою виступав — д-р Василь Лев від Наукового Товариства імени Шевченка. На дальшу програму склалися виступи хору „Трембіта" під дир. мгра І. Городиського, Українського Театру з Филаделфії під проводом Володимира Шашарівського (Інсценізовані уривки з „Гайдамаків") і деклямація Ярослава Пінота-Рудакевича Шевченкового вірша „Чигирин". Акомпаніювала пані Олена Клим.

Випродукують сироватки д-ра Солка для 30 мільйонів осіб

Ню Йорк, Н. Й. — Медичний директор Крайової фундації для боротьби проти дитячого паралічу д-р Гарт Ван Райпер заявив, що немає потреби боятися, що забракне сироватки д-ра Солка для запобіжного щеплення проти поліо, бо цього року фірми мають випродукувати її для н а щ е п л е н н я 30 мільйонів осіб. Ця заява була потрібна тому, бо дехто почав говорити про те, що цю сироватку будуть продавати по високих цінах, коли 12 квітня урядово проголосять, що вона запобіліо. Д-р Томас Френсіс із Мічіґенського університету має 12 квітня проголосити урядовий звіт про те, з яким вислідом щеплено минулого року коло два мільйони шкільних дітей в цій країні. Ця сироватка буде готова до 30 червня, коли то, звичайно, починається сезон захорувань на цю недугу. Фундація замовила ще в жовтні минулого року цієї сироватки в скількості 25 мільйонів кубічних центиметрів, і тому батьки дітей не мають потреби боятися, що її забракне під час цьогорічного щеплення.

Хроніка українського життя

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ В ІНСБРУКУ

Дня 26 березня ц. р. українці Інсбруку, зорганізовані при Українській Секції Суспільної Служби, вшанували урочистими сходинами пам'ять Тараса Шевченка. Відкрив святочні сходини вступним словом голова української громади проф. М. Станько і доповідь про творчість Шевченка відчитав в. о. голови УЦДОА в Зальцбурґу ред. М. Г. Івашура. Посланіє Шевченка рецитувала п. Ніна Дражньовська і дві Шевченкові поезії віддеклямували діти — Л. Литвиненко і Юрко Пфавер.

VIII З'ЇЗД СУМ-У В БЕЛЬҐІЇ

В неділю, 27 березня 1955 в домі УДК в Брюсселі відбувся VIII. З'їзд СУМ-у в Бельгії. Перед З'їздом відправлено Богослуження в намірені СУМ-у і Панахиду по полеглих за волю України сумівцях.

З'їздом проводила Президія в складі О. Коваль — голова, Ф. Михайлишин — заступник, Б. Витязь та Я. Яремкович — секретарі. До почесної Президії обрано проф. І. Витязя і о. Д. Дзвоника. Звіти уступаючого КК СУМ-у і дискусія над ними виказали відплив поважної частини активної сумівської молоді до інших країн. З 390 сумівців на початку ділового року залишилось біля 300. Деякі осередки стратили через те можливість самостійного існування. Все ж таки проведено поважну працю, як на внутрішньому так і на зовнішньому відтинках.

До нових органів КК вибрано: О. Коваль — голова, М. Когут — заступник і керівник ЮСУМ-у, І .Левицький — секретар і організаційний керівник, Г. Ощипко — культурновиховний керівник, Я. Гановський — фінансовий кер., Б. Витязь — керів. зовнішних зв'язків. Заступники: М. Корнійчук, Ф. Михайлишин і В. Яремкович. Контрольна Комісія: д-р В. Попович — голова. Товариський Суд: Б. Ващук, Я. Сорока, А. Гончарів, Г. Ковтко, С. Бойко.

На закінчення З'їзду прийнято ряд рішень для зміцнення внутрішньої дисципліни, приєднання нових членів, підвищення освітньо-виховного рівня, поширення передплати „Авангарду", посилення праці серед ЮСУМ-у і головно збільшення виховних кадрів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий Відд. 70, повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу 13-го квітня, о год. 7-ій в Укр. Домі 181 Fleet St. Проситься мати на увазі, що ваші вкладки мають бути заплачені на час. — І. Патуляк, предс.; П. Костик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії Відд. 112 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 24-го квітня замість 17 квітня, в церковній залі св. Петра й Павла по 3-ій і 4-ій Службі Божій. Проситься прийти на збори для вплати і вирівнання вкладок. — А. Купер, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Т-во ім. І. Франка Відд. 103 повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, 16-го квітня в церковній залі, 1037 Савт 11 вул. і Вест Вашинґтон, о год. 7-ій веч. Проситься усіх членів прибути на означений час бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; К. Н. Гарис, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. І. Франка Відд. 146 дає до відома, що збори відбудуться 17-го квітня замість 10-го з уваги на Свята. Проситься прибути на час. Хто має знайомих, які хотіли б вступити в члени УНСоюзу прошу припровадити. Збори відбудуться як звичайно в Українськім Американськім Центрі, о год. 1-ій точно. — Головчак, предс.; С. Хомяк, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 347, повідомляє своїх членів, що 17. квітня припадають наші Великодні Свята, то вкладки будемо збирати тиждень пізніше, т, є у неділю, 21. квітня, зараз по Сл. Божій. — С. Патен, предс.; С. Чопик, кас.; Г. Тимчій, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

З НОВИХ ВИДАНЬ

Я. Шумелда: Від Маркса до Маленкова. Накладом Української Національної Єдности у Франції. Вид. Першої Української Друкарні у Франції — Париж, 1955. Свор. 220.

Коли переглядаємо сучасну чужомовну наукову літературу про підсовєтські відносини, то часто завидуємо, порівнюючи її з тим, що в нас робиться на цьому полі. Дрібні статті в пресі губляться, хоч і бувають в них цікаві думки. Чужомовні дослідники, хоч їм бракує спостережень з автопсії, зуміли вже з совєтських матеріялів, хоч як вони прикривають дійсність підсовєтського життя, висвітлити чимало правдивих фактів та поробити висновки, які практично орієнтують західній політичний світ.

Та зустрічаємо часто, що ці висновки бувають помилкові, інтерпретація большевицьких матеріялів буває часто „об'єктивно" - наївна, а буває також часто, що за справидною об'єктивністю деяких дослідників скриваються зумисні тенденції виявити ніби суспільний поступ совєтської системи. А навіть у тих, які й мають критичну настанову до тієї системи, вражають нас часто сантиментальні намагання виявляти передусім суперечності большевицької дійсности з „чистотою" Марксової доктрини.

Та нам годі тільки обурюватися на ті неточності. Нам, що ближчі до комуністичної дійсности, слід справляти помилки і неточності.

Так же само замало чуттєво не сприймати большевицьку систему ,а треба виявляти її, вказуючи на її хибні заложення.

Пора також нашу політичну акцію, нашу службу батьківщині поза її межами, як і наші громадські плянування тут спирати на точних наукових підставах, на систематичному слідкуванню за тим, що діється на Рідних Землях.

То ж з приємністю і признанням слід привітати скромну назверх, а цікаву і поважну своїм змістом працю д-ра Я. Шумелди.

Не зручно, може, підібраний її заголовок, бо замало вимовно він передає широкий засяг проблематики розвитку підсовєтського життя і суперечності большевицької доктрини.

Праця д-ра Шумелди складається з двох частин, які, хоч і в послідовному зв'язку з собою, при сприятливіших можливостях для автора, краще може було б розвинути їх ширше, кожну зокрема.

В першій частині „Совєтська економічна система", автор в 11-ти коротких розділах старається проглянути питання, в чому лежить сила совєтської економіки, а де її слабість, які зміни проходять в большевицькій економічній системі, та в якому напрямі скеровується її економія.

На підставі цікавої аналізи фактів і принципів совєтської економічної системи, автор схарактеризував особливий цей тип-дивогляд, який постав з перемішання капіталістичних принципів господарства з марксизмом з одного боку та з московським імперіялістичним централізмом з другого.

Сучасний стан економіки СССР — каже в висновку автор, — коли її міряти критеріями марксизму, то її образ радше подібний до моменту, коли в ній мала б вибухнути „пролетарська революція", як до „полоси" поступневого переходу від соціялізму до комунізму.

В цій частині придався б був розділ про ширше роз'яснення питання і методи т. зв. „соціялістичного нагромадження".

В другій частині „**Післявоєнна криза ідеології марксо-большевизму на території СССР**", автор дає критичний перегляд тих дискусій в СССР в 1947-1952 роках, які шляхом перевірки окремих ділянок наук (філософії, політичної економії, біології, фізіології, лінгвістики) мали за мету випростувати їх під марксо - большевицьку лінію, бо під час війни і по війні надто зарисувалися щілини в большевицькій доктрині під впливом і внутрішніх суперечностей теорії й дійсности і внаслідок зовнішніх впливів. Треба було узгіднити і прикрити московсько - шовіністичну асиміляцію марксизму та пристосувати цю органічно виниклу концепцію для зовнішньої експансії большевизму.

Автор слушно доводить, що „доки ми не проаналізуємо тих місць ідеології і тактики марксо - большевизму, як виликами післявоєнні ферменти в науках СССР, ми не зможемо основніше зрозуміти всіх ідейних процесів на території СССР в останньому десятиріччі, ні не будемо всилі дати їм правильну оцінку..."

Головне завдання автора — виявити в цій частині, де лежить суть і причина тих місць ідеології марксо - большевизму, які вразливі на деякі наукові теорії та думки, звідки ці вогнища, що родять конфлікти, „чи є вони переходові, тимчасові, на переферіях доктрини, чи органічні та положені глибоко в її організмі?"

Наперед автор займається критичним виявом вразливих місць самої доктрини марксизму, якому „вдалося створити довкруги себе різні міти": міт науковости, міт, що він виключно бореться за інтереси широких робітничих мас та врешті міт, що комунізм, це образ „ідеального суспільного устрою". На цій підставі проходить автор суперечності і злами, які виявили ці міти в большевицькому експерименті, та як „Московія при допомозі марксистського жаргону" намагається оправдати себе, як визвольну силу у всьому світі.

Марксизм — каже у висновках своїх автор — „уже при самому народженні попав у конфлікт з Богом, життям і наукою", а пересаджений на територію СССР, підляг „асиміляції національної ідеї, національних рухів, з яких у висліді різних причин переможним вийшов московсько - російський імперіялізм", мабуть, як результат того органічного правила, що „два відмінні, але проте споріднені з собою первні зливаються в одну цілість, що їй на ім'я московський імперіялкомунізм..."

Шкода дуже, що книжка д-ра Шумелди з видавничих вимог, як це й видно з тексту й признання самого автора, подекуди надто скорочена. Цікаві й, подекуди, дуже оригінальні висновки автора заслуговували б на те, щоб він мав ширшу можливість арґументації і вияву української оцінки большевицької доктрини і дійсности в світовій науці.

Та потішна заява автора, що він, хоч і не мав належної атмосфери праці, вирішив не покидати своєї праці. За браком місця не наводимо тут друкарських помилок в цій книжці. Автор повинен більше дбати про чистоту української мови, головним чином при перекладах цитат з чужих мов. Не зашкодило б в аналізі економіки подати більше статистичних даних.

Появу книжки д-ра Шумелди треба привітати, вона буде корисна не тільки в руках кожного відповідального громадського діяча, але й повинна знайтися в руках широких кол громадянства.

І. Витанович

● У сутичках в Альжирі поміж французьким військом і націоналістичними повстанцями вбито в останніх днях 52-ох повстанців і 86-ох схоплено в полон. Французькі повідомлення не говорять про власні втрати.

ВСЯЧИНА

НАЙЛОНОВІ ПАНЧОХИ РОЗЛІТАЮТЬСЯ

В столиці Нюйоркського стейту Олбані вже другий раз трапилася дивна пригода жінкам, які працюють в одному будівельному бюрі. Дванадцятьом жінкам нагло почали зовсім розпадатися їхні найлонові панчохи так, що не можна їх було довше носити. Подібний випадок був там минулого року і тоді висловили теорію, що найлон розпадався від більшої скількости сірки, яка була в повітрі.

ДИВНИЙ ЗБІҐ ОБСТАВИН

В Лос Анджелесі в тому самому дні привезли до шпиталю пані Елізабет Восгард і пані Джакелін Люшер, бо вони сподівалися дітей. Виявилося, що ті дві жінки мали по 28 років, вони народилися в Ві в Швайцарії, хоч там вони себе не знали. Вони обидві вийшли заміж в липні 1950 року і то в різні частини світу. Але обидві прибули до Лос Анджелес, їх привезли до того самого шпиталю і того самого дня, і вони обидві того самого дня породили перші свої діти, донечки, та обидві одного дня залишили Пресвітеріянський шпиталь.

МОЛОДІ ПОДРУЖЖЯ НЕ ХОЧУТЬ ЖИТИ РАЗОМ ІЗ ТЕЩАМИ І СВЕКРУХАМИ

Статистичне бюро повідомляє, що в минулому році тільки 3.9 відсотка молодих подруж жили разом із своїми тещами чи свекрухами. 1947 року цей відсоток був далеко більший, але тільки тому, що тоді в повоєнних роках бракувало мешкань для нових подруж. Збільшується число одружених людей. В минулому році 71 відсоток всіх дорослих чоловіків були одружені, а з жінок — 67 відсотків. В 1950 році одружених чоловіків було 68 відсотків, а жінок тільки — 66%.

УРАН ВИДОБУВАЮТЬ ІЗ НАФТИ

Професор Колумбійського університету д-р Джан Р. Донінґ заявив, що наука знає нові способи, як з нафти видобувати уран. Коли можна буде з нафти діставати уран, який тепер такий важливий в продукції атомової енерґії, тоді ЗДА матимуть подостатком цього мінералу, і не будуть обмежені тільки до того, що його видобувають з уранової руди.

СВЯТЕ ПИСЬМО НОВОГО ЗАПОВІТУ З П'ЯТОГО ВІКУ

Конґресова бібліотека в Вашинґтоні дістала з банкового сховку Святе Письмо з п'ятого віку. Це має бути найстарший життєпис Христа, писаний мовою, якої вживав Христос. Цей кодекс є власністю родини Нормана Йонана, який випозичив його на виставу до Конґресової бібліотеки, що почалася 5-го квітня. Науковці визнали цю книгу за автентичну. Її вартість оцінюють на півтора мільйона долярів. Окрема корпорація дбає про те, щоб купити цей кодекс для Конґресової бібліотеки.

ПРОДАЖ ЦИГАРОК ЗМЕНШИВСЯ НА 5 ВІДСОТКІВ В 1954 РОЦІ

Торговельний директор Крайового Товариства Тютюнових Гуртівників Джозеф Колодни повідомляє, що великі тютюнові фірми продали цигарок на суму 2,958,000,000 долярів, це значить на п'ять відсотків менше як у 1953 році. Колодни заявив, що зменшення числа проданих цигарок спричинило твердження, що куріння спричиняє пістряка легенів. Він каже, що досі ще незакінчені досліди над цією справою, і тому треба почекати, що скажуть ще й інші науковці.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3444. Вітер віщує клопіт.

Коли Тарзан мав уже викрити таємницю білих людей, він відчув смердючий сопух.
Цей сопух був відомий — він швидко шукав його джерела.
Тарзан спинився між багнистими ставками, наповненими нафтовою гразюю! Так, ось чого шукала біла людина!

Нараз вітер Уша приніс проймаючий сопух до Тарзанових ніздрів — тарманґані!